

Joachim Eberhard

**De Spiritu Sancto, Optimo Optimorum Munerum datore, quid sit, cur & quomodo
detur: quomodo datus cognoscatur & conservetur, M. Ioachimi Eberhardi
Ribnizensis Oratio Rostochii in florentissima Rosarum Academia, & corona
doctorum virorum splendidissima, Magnifici Rectoris consensu publice recitata...
debitæ gratitudinis ergo consecrata, Anno 1601 primo Calend. Iunii**

Rostochii: Myliander, 1601

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn771906862>

Druck Freier Zugang

R. h. - Theol 1601 Eberhard, Joachim

DE SPIRITV
SANCTO, OPTIMO
OPTIMORVM MVNERVM
datore, quid sit, cur & quo-
modo detur: quomodo datus
cognoscatur & confer-
vetur,

M. IOACHIMI EBERHARDI
RIBNIZENSIS

ORATIO

Rostochij in florentissima Rosarum Academia, &
corona doctorum virorum splendidissima, Ma-
gnifici Rectoris consensu publicè recitata,
& SPIRITV SANCTO παραλήτης Do-
mino nostro, debita gratitudinis
ergò consecrata, Anno 1601
primo Calend. Iunij.

R O S T O C H I I,
Typis Myliandrinis, Anno M. D. CI.

1601

u. 1601 Albert, Joachim

Oratiuncula
DE SPIRITV SANCTO.

Quemadmodum hesterno die Magnifice Domine Prore-
ctor, & reliqui vos Reverendi, Clarissimi, Doctissimi, ac
Humanissimi viri, vosq; Studiosissimi juvenes & adole-
scentes Optimi, quemadmodum, inquam, hesterno die pu-
blica concionatoris voce, salutarem de Spiritu S. doctri-
nam, ejusq; admirandam bonitatem, incredibilem po-
tentiam & operationem in cordibus piorum, splendidissimè celebrandam,
& grata omnium beneficiorum memoria fidelissimè retinendam audivistis:
Ita quoq; hodierno & crastino die, quando commemoratio immensa am-
plitudinis & varietatis divinorum erga nos beneficiorum in Ecclesijs no-
stris continuabitur, sanctos illos verbi divini præcones eadem docentes, ea-
dem adhortantes audituri estis. Bonum enim est, inquit angelus Domi-
ni Tobie 12, predicare Deum, ejusq; nomen extollere, opera Dei honorifi-
cis verbis commemorare. Iterum, Arcana Regis celare, bonum est:
opera vero Dei declarare præclarum. Hac admonitione hac doctrina tam
angeli, quàm docentium in Ecclesia motus ego ad dicendum accedo. Exal-
tabo igitur in Domino, & cum Regio Propheta Davide ex Psalmo suo
34. Benedicam Domino in omni tempore, semper laus ejus in ore meo.
In Domino latabitur anima mea, audient humiles & latabuntur. Cantabo
inquam Dominum, & gratiam omnium operum & beneficiorum Spiritus
Sancti memoriam conseruabo. Ut autem horum operum & beneficio-
rum participes fiamus, nihil non faciendum est nobis, ne errantem ha-
beamus: sed certam stabilemq; de opifice, duce & rectore actionum nostra-
rum, de Spiritu Sancto sententiam, eumq; ad faciendam mansionem apud
nos legitimis medijs ad nos invitemus. Vbi enim opifex ipse abest, ibi
operatio quoq; ipsius non subsequitur. Quemadmodum aliquis ædes ædifi-
caturus, cum opificis conduxit operam, opifex autem fidem frangens ad
ædificandum non accedit, ædes nunquam ædificantur: Ita quoq; absente
Spiritu Sancto, ejus opera & beneficia à nobis absunt. Inter reliqua me-
dia, quibus invitatur Spiritus S. non est postremū: Militare bonam mi-
litiam

litiam, retinere fidem, & bonam conscientiam, cum sit veluti Regula & norma, ad quam tota Christianorum vita quasi dimerienda sit. Militabimus autem ita militiam bonam, retinentes fidem & bonam conscientiam: Cum Anima nobis data sit & Corpus nobisq; cum Hominibus, & laboribus Vocationis nostrae vivendum, quando unicuiq; dederimus, quod suum est. Corpori mortificationem carnis: Anima fidem & verbum Dei: Proximo fructus fidei, dilectionis & misericordiae opera: Vocationi fidelitatem & diligentiam. De his & similibus salutaris de Spiritu Sancto doctrina, quae jam publicè in Ecclesijs docetur, agit. Illa quoq; huius meae Oratiunculae, licet rudis & incomptae, attamen qualiscunq; gratitudinis erga Deum, & exercenda pietatis ergo conscriptae, argumentum erit. Quapropter auditores longè Charissimi, Clarissimi, Doctissimi omnes vos singulos & universos pro vestro in me favore & benevolentia: pro vestro etiam amore & favore erga Deum & verbum eius, rogatos volo, ut illam alacritatem, quam accedendo declarastis, mihi, de re summoperè necessaria, & utili dicenti animis praebeat, atq; ita, ut corporibus: ita animis quoq; adsit.

Cum itaq; tanta sint, tamq; insignia SPIRITUS Sancti opera, quae Sancto Dei populo cumulatissimè exhibentur, ut nullius tantum sit flumen ingenij, nulla dicendi & scribendi tanta vis, tantaq; copia, quae, non dicam exornare, sed enarrare illa possit, nihil salutaris est homini Christiano, quam discendam sibi, atq; ex saluberrimis verbi divini fontibus hauriendam proponere, utilissimam de Spiritu Sancto doctrinam, quid sit, cur & quomodo detur: quomodo similiter datus cognoscatur & confiteatur. De his igitur in praesentia breviter sum dicturus.

Soleo saepe ante oculos ponere, idq; libenter crebris usurpare sermonibus: Omnes omnium, superioris & nostri quoq; temporis hominum; omnes apostolorum, prophetarum, omnes inquam, creaturarum in caelo & terra existentium proprias actiones & opera cum SPIRITUS Sancti operibus nec praesentia & dignitatis magnitudine, nec numero operum, nec varietate, nec oportunitate efficiendi posse conferri. Nec vero optima & praestantissima cujusvis opera, unquam extitisse tam salutaria quam vel minima SPIRITUS S, non dicam hoc vel illo, sed omni & quovis tempore fuerunt.

Hic

Hic septiformis munere: SPIRitus hic Sapienciæ & Intellectus; consilij
& fortitudinis; scientiæ & pietatis; hic timoris Domini SPIRITVS. Hic
gaudia mœstis affert, requiem fessis, pacem ac tranquillitatem afflictis;
hic mentes pulsa caligine lustrat, terrores animi arceat, pectora formidinis
solvit: hic vix numine omnia viva facit. Per hunc odia, lites ac fera
bella quiescunt. pax optima rerum sancto nitet vultu. Per hunc Mini-
sterium verbi viget, Respubl. floret, Oeconomia feliciter agit. Per
hunc omnes omnium actiones initio, medio, & fine secundantur, re-
guntur, & salutare sunt. Hac quidem omnia, & infinita, qua
peragit, alia, tam sunt magna, ut ea cujusquam mens aut cogitatio cape-
re non possit. Persæpe igitur cogitanti & memoria hac omnia repe-
tenti mihi in mentem venire solet, summa dignam esse admiratione mul-
torum securitatem & negligentiam, qui manibus pedibusq; obnixè omnia
non faciunt, ut noverint, quis ille sit tantus tantorum operum effector &
autor, cur & quomodo detur: quomodo datus cognoscatur & conferretur.

Inprimis autem ignorandū non est, quod SPiritus ille SAnctus tercia
sit divinitatis persona, ab æterno procedens à patre & filio, & mittatur in
corda credentium, ut lucem rectè agnoscentem Deum, in eis accendat, &
veros motus, amorem, vitam & læticiam, acquiescentem in Deo, &
omnium virium conformitatem cum ipso Deo instauret. Hunc sum-
mus ille rerū opifex pater æternus, merito filij sui coæterni impulsus in no-
mine ejus cœlitus demisit ut conjunctim Ministerio Ecclesiastico: & seor-
sim unicuiq; adesset. Ministerio autem Ecclesiastico adesset, ut arguat
mundum de peccato, de iusticia, & de iudicio. De peccato quidem quia
non credunt in Christum. De iusticia vero, quia Christus ad patrem abiit,
& amplius non vident eum. De iudicio autem, quia princeps hujus
mundi condemnatus est. Seorsim unicuiq; adesset, ut sanctificet, rege-
nerando, justificando & renovando. Regenerat SPiritus SAnctus, quan-
do per verbum & baptismum ex filio iræ & mortis generat filium Dei, &
hæredem vitæ æternæ. Iustificat, quando remittit peccata, absolvit ab
æterna morte, & reconciliat cum Deo, qua reconciliatione peccator ju-
stus est & acceptus Deo, & vitæ æternæ hæres propter Christum. Tan-

dem renovat, quando ceu inhabitator justificati carnem, sive veterem & exteriorum hominem peccatum; in Mente tenebras & dubitationes de Deo: in Voluntate omnes pravas inclinationes: in Corde incendia viti-
forum affectuum expurgare & abolere incipit; & contra spiritum sive no-
vum & interiorum hominem, creatum ad Dei imaginem, per peccatum
amissam restituit & renovat. In ejusmodi homine, per regenerationem, justifi-
cationem & renovationem ita sanctificato **SP**IRITVS **SANCT**us
SPiritus est consolationis & paracletus: **SP**iritus precationis: gratia:
promissionis: intercessionis: & **SP**IRITVS veritatis. **SP**I-
Ritus consolationis & paracletus est, quando instar advocati officium
exequendo in foro Soli mundo adversante: In foro Poli diabolo & lege de-
ferente: in foro Conscientia occulto quatiente animum tortore consolatur,
erigit & sustentat. Tali insignitus est titulo, Iohan. 15. Cum venerit
paracletus, quem ego mittam vobis à patre **SP**iritus ille veritatis, qui à
patre procedit, ille testabitur de me. Talem re & facto se exhibuit Da-
nieli medios inter leones: tribus illis viris in camino ardenti: Iobo San-
ctissimo Dei homini, in summis illis calamitatibus & miserijs suis. Ta-
lem se Imperatori Mauritio praeiit, filijs in conspectu & ante faciem
trucidatis, in hac verba erumpenti: Iustus es Domine & justum judi-
cium tuum. **SP**iritus precationis est, quando precationem hominis in
spiritu & veritate, serio motu cordis & vera fide ad Deum patrem dirigit,
& ita informat, ut exaudiatur. Tali insignitus est nomine Zacha-
riae 12. Effundam super domum David, & super habitatores Ierusalem
SPiritum gratiae ac precum. Talem re & facto se exhibuit Salomoni,
quam precatus erat, templi à se extructi, sanctificationem impetranti.
Talem Eliae, incensionem sacrificij: Talem Petro ab Herode in carce-
rem coniecto, & sua & populi precatione liberationem obtinenti se exhibuit.
Hanc precum efficaciam notabilis quadam historia comprobat de nobili
quodam, belli duce, saepe feliciter contra hostes pugnante: Ille quoties
pugnam committere, & impetum facere in hostem cupiebat, equo descendit,
& ex imo pectore ac vera fiducia precationem Dominicam recitavit.
Deinde equum ascendit, & sublata voce clamavit, ut maxima pars equi-
tum & peditum audiret; Ego dixi ei. Quibus verbis significare vo-
lebat, se Deo in precatione belli exitum mandasse. His peractis statim
impetum

impetum in hostes fecit, multitudinem dissipavit, & victor in castra rediit.
Nam omnium hominum vis ac fortitudo sine auxilio Dei vana est & inuicilis. Dicendum ergo nobis est cum regio Prophetæ Davide ex 60. Psalmo. In DEO faciemus virtutem, ipse conculcabit hostes nostros. Præterea Spiritus est gratia, quando gratiam, favorem & benevolentiam Dei, qua ille Christum complectitur, & in Christo & propter Christum omnibus Sanctis conciliat, & iterum in sanctis mutuam amorem & dilectionem erga Deum accendit. Tali insignitus est titulo dicto jam cap. 12. Zach. Talem re & facto se exhibuit Davidi, qui ab omnibus hostibus & rebus adversis liberatus, & ad fastigium regni Israëlitiæ erectus in cætu solenni publicas DEO gratias agit, & tanto animi ardore DEI bonitatem, toties jam sibi perspectam laudat, ut vix ac ne vix quidem verba reperiat, laudi & celebrationi divinæ sufficientia. Buchananus celebrationem hanc Psalm. 118. Carmine ita expressit.

Eja Deum laudate, Deum facilemque bonumque,

Larga benignum semper indulgentia.

Eja Dei, Soboles Jacobi, dicite laudes,

Larga benigni semper indulgentia.

Eja Deum canat Aronis numerosa propago,

Larga benignum semper indulgentia.

Eja Dei pura cultor pietate, fatere

Larga benignum semper indulgentia.

Improbe quid frustra labefactum evertere tentas?

Dei potentis sustinet me dextera.

Ille mea vires: illum mea carmina pangent

Vnum: salutis unus auctor est mea.

Cunctaque iustorum pariter tentoria plaudent:

Meæ salutis pariter auctorem Deum

Lauda-

Laudabunt: cantuq³, ferent ad sidera dextram
 Belli potentem, divitem victoria.
 Dextram armis, dextram praestantem robore, dextram
 Belli potentem, divitem victoria.
 Sæva quid insultas mihi mors? tua tela reconde:
 Frustrâ minaci territas me spiculo.
 Vivo equidem, vivusq³, feram super aethera cantu
 Raram benigni numinis clementiam.
 Pandite pontifices sacri mihi limina templi,
 Salute parta ut laude prosequar Deum.
 Te meritò, pater alme, canam. tu rebus in arctis
 Aurem applicasti supplici placabilem.
 O lux festa, ô lux incunda ad gaudia nata;
 Cælestis in nos lux favoris conscia;
 Vsq³, fave, custosq³, tui pater optime, regis
 Sis, & secundos cœpta duc ad exitus.
 Latitia celebrate diem fœtusq³, bidentis
 Tenellus ara vinculus adstet cornibus.
 Te dominum, te mente colam, te voce fatebor:
 Tuumq³, semper laude nomen prosequar.
 Eja Deum laudate, Deum facilemq³, bonumq³,
 Larga benignum semper indulgentia.

Porro SPIRITVS ille SANCTVS SPiritus promissionis
 est, quando ut arrhabo & pignus de promissionibus divinis hominem cer-
 tiorem reddit, easq³, veluti sigillo obsignat. Tali nomine insignitus
 est Eph. 1. In Christum sperastis & vos audito sermone veritatis Eu-
 ange-

10011 Ueberhard, Joachum

angelo salutis vestrae: in quem etiam posteaquam credidistis, obfirmatus
 estis SPIRITU illo promissionis SANCTO, qui est arrhabo hereditatis
 nostrae. Talem re & facto se exhibuit Paulo, qui de amore & favore
 Dei à SPIRITU SANCTO ita factus est certior, ut dicere non veritus
 sit Roman. 8. Quis nos separabit à charitate Christi? Num oppressio?
 num angustia? num persecutio? num fames, num nuditas? num pericu-
 lum, num gladius? sicut scriptum est, causa tua occidimur totum diem,
 habiti sumus velut oves, destinatae mactationi: Imò in his omnibus plus-
 quam victores sumus per eum, qui dilexit nos. Nam mihi persuasum est,
 quia neque mors, neque vita neque angeli, neque principatus, neque potestas, neque
 instantia, neque futura, neque sublimitas, neque profunditas; neque ulla alia res
 creata poterit nos separare à charitate Dei, qua est in Christo Iesu Do-
 mino nostro. SPIRITUS Intercessionis est, quando sublevat infirmitates
 hominum, ijs, quid orent, ignorantibus, & postulat ipse pro eis suspirijs in-
 enarrabilibus. Tali insignitus est nomine Rom. 8. unde jam dicta huc
 translata sunt. Talem re & facto se exhibuit Iosepho, à fratribus pere-
 grinis vendito, qui quidem totos 13 annos precibus assidujs opem implora-
 bat divinam, nec tamen voti compos fiebat: Sed quo ardentius orabat, eo
 minus consequabatur, propterea quod ignoraret, quid peteret, quemque in fi-
 nem moram pateretur. Verum SPIRITUS DEI SANCTUS sublevando
 infirmitatem ejus postulabat pro eo, ut tempore oportuno primum exaudi-
 retur. Deus enim si citius preces Iosephi exaudi visset, pater quidem illius
 Jacob gavisus esset, Ille vero pastoris officio fungi, ut functus erat, coactus
 esset: interveniente autem mora & tempore oportuno apparente, guberna-
 tioni totius Aegypti praeferebatur, & plurimum plurimis in se vivebat.
 Denique SPIRITUS Veritatis est, quando hominem in omnem introducit
 veritatem. Tali insignitus est nomine Iob. 15. cum venerit paracletus,
 quem ego mitam vobis à patre, SPIRITUS ille veritatis, ille testabitur de
 me. Talem re & facto se exhibuit apostolis & discipulis Christi ipso die
 Pentecostes, varijs linguis magna Domini efferentibus. Talem se
 Prophetis, Patriarchis, ipsi Lutherò, & alijs exhibuit, & adhuc exhi-
 bet fidelibus verbi divini ministris.

Hucusque audivistis auditores ornatissimi, quid sit, cur detur, & quid
 in datus

in datus efficiat & operetur SPIRITUS S. Iam audietis, quomodo & quibus medijs. Datur SPIRITUS S. duplici modo: Visibili & invisibili. Visibili ejusmodi hominibus, quibus peculiariter edenda sunt miracula, & ideo illi pro reliquis majoribus SPIRITUS SANCTI donis ad illustrandam Dei gloriam doctrinamque ejus confirmandam augendi. Quemadmodum etiam hac de causa SPIRITUS S. in forma linguarum ardentium die Pentecostes illis, de quibus dictum est, apostolis, datus est, quod antea nunquam ita factum meminerant, & futuro quoque tempore ita fieri necesse non est, uti satis superque in apostolis istis probatum. Invisibili vero modo iterum dupliciter datur: Cum ceremonijs, & distinctis quibusdam personis, in hunc finem ut salutare de Deo doctrinam doceant, profiteantur, propagent & regnum Christi adaugeant. Ejusmodi fuerunt apostoli & discipuli Christi, quibus Christus spiritum suum ita est largitus, quemadmodum ex Iohan. cap. 2. apparet, ubi inquit: Sicut misit me pater: ita ego mitto vos &c. Ita etiam nunc omnibus Ecclesie Dei ministris, jam ad Ministerium docendi publicum ordinandis, per impositionem manuum donum illud SPIRITUS SANCTI omnibus votis à Deo efflagitur. Deinde sine Ceremonijs omnibus & singulis sine discrimine hoc donum communicatur, in hunc finem ut sanctificentur, & indies magis magisque imaginis Dei similiores reddantur. Hac ratione omnes Christiani nominis participes sunt SPIRITUS S. cōperentib. medijs, verbo Dei: precatione ardenti & assidua: vera poenitentia, & crebro Sacramentorum usu. De medio verbi Act. 10. illustre extat exemplum: Petro adhuc loquente verba hæc, illapsus est SPIRITUS S. super omnes, audientes sermonem ejus. De poenitentia & usu sacramentorum Act. 2. Resipiscite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum, & accipietis donum SPIRITUS SANCTI. De precatione Lucae 11. Si vos qui mali estis, nostris bona dare liberis vestris: quanto magis pater vester celestis dabit SPIRITUM SANCTUM ijs, qui ab eo petierint.

Et hæc dicta sufficiant de modo & medijs quibus datur SPIRITUS S. Restat nunc ut dicamus quoque, quomodo datus cognoscatur & conferretur. Postquam igitur sine beneficio SPIRITUS S. nulla nobis est rerum divinarum cura, nullum desiderium, ut rectè Ecclesia canat: Sine tuo numine nihil

nihil est in homine, nihil est innocuum, verissima nota & signum est nobis dari & accepti SPIRITUS SANCTI, quando opera ejus in nobis reperiuntur, fides, spes, charitas, pax, gaudium, Gal. 5. quandoquidem operatio absq̄ operante non subsistit. Quando similiter corda nostra ita accenduntur, ut legem & voluntatem Dei ulterò & ex corde faciamus. Voluntas Dei lex est, sed mortua. Descripta enim est in saxo. Viva Dei voluntas SPIRITUS S. est. Proinde, quorum corda SPIRITUM S. conceperunt, ij, quod lex precepit, jam etiamsi non cogat lex, faciunt. SPIRITUS S. mortificat reliquias peccati in carne, & renovat corda eorum, ita ut norint, metuant, ament Deum, ament & proximum. Et quia voluntas eorum SPIRITUS S. voluntas est, non possunt non velle, quod vult SPIRITUS S. Nam unus SPIRITUS cum Deo sunt. Et quemadmodum eò natura SPIRITUS S. trahit, ut occidere, scortari, furari, mentiri non possit: Ita quoq̄ nec ij, qui unus cum eo Spiritus sunt, possunt. Huc accedit, ut fieri nequeat, qui à patre suo cœlesti SPIRITU S. donatus est, quin in omnibus Deo patri cupidissime seruiat, ut pio patri pius filius solet. Nam ubi adjutus SPIRITUS S. per fidem gustavit misericordiam Dei, ejusq̄ bonitatem cognovit per verbum Euangelij, condonantis peccata, promittentis gratiam, non potest animus non redamare Deum, ac gestire, & velut gratitudinem suam mutuo aliquo officio pro tanta misericordia testari, & clamare: ABBA CHARISSIME DULCISISIME PATER. Qui ergo in omnibus Deo ita seruit, ut pio patri pius filius, & in spiritu & veritate clamare potest: Abba, pater charissime ille SPIRITU S. omni remota dubitatione donatus est.

Donatus jam SPIRITU SANCTO omnem mouebit lapidem, ne tantum tanti datoris donum impietate, terribis peccatorum sordibus, ac negligentia & contemptu verbi, intermissione precationum, contemptu Sacramentorum amittat: sed ijs ipsis medijs quibus illud consecutus est, conseruet. Pessimè igitur saluti & incolumitati suæ consulunt, qui hoc tempore, saluari de SPIRITU S. doctrinæ discendæ destinato per ebrietatem & crapulam, tanquam omnium malorum matrem: omnis superbie patrem: omnis luxuriæ sororem: turbationem capitis: subversionem sensus: tempestatem linguæ: procellam corporis: naufragium castitatis: amissionem temporis:

insa-

insaniam voluntariam : ignominiosum languorem : turpitudinem morū :
dedecus vitæ : honestatis infamiam : animæ corruptelam & tandem ut
ipsum diabolum blandum, SP Iritum S. ceu apes fumus, & malus odor
columbas, propellunt, & reverso quasi pede reiicientes nullius momenti
existimant.

Hæc fuerunt, Magnifice Domine Prorektor, viri Reverendi, Cla-
rissimi, Doctissimi, Humanissimi, adolescentes & studiosi Optimi, quæ
hoc tempore & hoc loco, non ut debui sed ut potui, dicere decrevi. De
SPIRITV S. quod uti tertia Divinitatis persona, ab æterno proce-
dens à patre & filio, in corda credentium mittatur, audivistis. Quod ab
æterno, æterni filij nomine, ut conjunctim ministris Ecclesiæ ad docendum,
consolandum, arguendum : seorsim unicuiq; ad sanctificandum adsit, no-
bis condonetur, notastis. Quod ceu SP Iritus Consolationis, Precationis,
Gratiæ, Promissionis, Intercessionis, & Veritatis SP Iritus, modò specie
visibili hominibus ad peculiaria edenda miracula : modò invisibili, sed
cum ceremonijs distinctis quibusdam personis ; & sine ceremonijs omnibus
& singulis sine discrimine concedatur, animo benevolo affecti estis. Quodq;
ex operibus nostris cognoscatur ; & tandem etiam verbo Dei, vitæ inno-
centia, precatione, & crebro sacramentorum usu conservetur, percepistis.
DEVM patrem Φιλόσοφον, ut Optimum Maximum, ita Sapientissi-
mum quoq; omnibus votis invoco, ut longè saluberrimam hanc de SPI-
RITV S. doctrinam nobis incorruptam conservet, Cor mundum creee
nobis, & SP Iritum rectū innovet in visceribus nostris. A facie non projic-
iat nos, & SP Iritum S. suum à nobis non auferat : sed per eum, in nobis
habitantem ad virtutem in fide : in virtute vero scientiam : in scientia
vero temperantiam : in temperantia vero patientiam : rursus in patientia
pietatem : in pietate autem fraternam caritatem : in fraterna verò
caritate dilectionem subministrandam vires suppeditet, atq; ita
(universæ vitæ Christianæ summam) fidem cum fructi-
bus in nobis operecur, conservet

& tueatur.

D I X I.

•• ••

angelio salutis vestra: in quem etiam posteaquam cred
estis SPIRITU illo promissionis SANCTO, qui est arr
nostra. Talem re & facto se exhibuit Paulo, qui de a
Dei à SPiritu SANCTO ita factus est certior, ut did
sit Roman 8. Quis nos separabit à charitate Christi?
num angustia? num persecutio? num fames, num nudita
lum, num gladius? sicut scriptum est, causa tua occidim
habui sumus velut oves, destinatae mactationi: Imò in
quam victores sumus per eum, qui dilexit nos. Nam mihi
quia neq; mors, neq; vita, neq; angeli, neq; principatus, n
instantia, neq; futura, neq; sublimitas, neq; profunditas,
creata poterit nos separare à charitate Dei, qua est in
mino nostro. SPIRITUS Intercessionis est, quando suble
hominum, ijs, quid orent, ignorantibus, & postulat ipse p
enarrabilibus. Tali insignitus est nomine Rom. 8. un
translata sunt. Talem re & facto se exhibuit Iosepho,
grinis vendito, qui quidem totos 13 annos precibus assidu
bat divinam, nec tamen voti compos fiebat: Sed quo ara
minus consequeretur, propterea quod ignoraret, quid pete
nem moram pateretur. Verum SPIRITUS DEI SAT
infirmatam eius postulabat pro eo, ut tempore oportuno
retur. Deus enim si citius preces Iosephi exaudiisset, p
Jacob gavisus esset, Ille vero pastoris officio fungi, ut fund
esset: interueniente autem mora & tempore oportuno app
tioni totius Egypti preserebatur, & plurimum plur
Deniq; SPIRITUS Veritatis est, quando hominem in o
veritatem. Tali insignitus est nomine Iob. 15. cum r
quem ego misit à patre, SPiritus ille veritatis
me. Talem re & facto se exhibuit apostolis & discipu
Pentecostes, varijs linguis magnalia Domini efferenti
Prophetis, Patriarchis, ipsi Lutherò, & alijs exhibuit
bet fidelibus verbi divini ministris.

Hucusq; audi distis auditores ornatissimi quid sit, c

